

نظرسنجی مردم افغانستان

هماهنگ کننده: حسن علی ترابی

گروه عملیاتی سروی: احمد ذکی فرید، خوشحال غیور، وژمه حنفی، گلالی شینواری، محمد داوود عظیم

نویسنده گان گزارش: احمد شاه پردلی و ثریا بارکزی

فبروری 2023

در مورد مرکز تحقیقاتی شمامه

موسسه تحقیقاتی شمامه (SHRO) در سال 2014 توسط سه تن از محققین جوان منحیث یک نهاد بیطرف و مستقل علمی در شهر کابل پایه گذاری گردید. هدف از ایجاد این موسسه اجرای تحقیقات و مطالعات مستمر علمی در راستای درک واقعیت های جامعه افغانستان در ابعاد سیاسی، اجتماعی و اقتصادی بوده است تا از این طریق دست اندرکاران موسسه شمامه در ایجاد و استمرار امنیت و ثبات در افغانستان نقش موثری را ایفا نمایند. تحقیقات موسسه شمامه بر اساس اصل بیطرفی علمی برای رسیدن به واقعیت های عینی افغانستان استوار بوده و در این راستا خوشبختانه فعالیت های علمی ارزنده یی را با در نظر داشت واقعیت ها و تنوع جامعه افغانستان انجام داده است. فعالیت های موسسه شمامه با سقوط جمهوریت موقتاً مختل گردید، اما به لطف خدا و تلاش های بیدریغ محققین جوان در افغانستان و خارج از کشور فعالیت های خویش را دوباره آغاز نموده است. تولیدات علمی و تحقیقی موسسه شمامه شامل نظرسنجی ها، تحقیقات کمی و کیفی پیرامون موضوعات مختلف خصوصاً جنگ و صلح، اقتصاد جرمی و اقتصاد مشروع، جرایم سازمانیافته، ساختارها و بازیگران قدرت در سطوح محلات و کل کشور میشود.

تصویر صفحه نخست: برگرفته شده از وبسایت دوچ ویله (DW)

مرکز تحقیقاتی شمامه

کارته سه، سرک شورا

کابل، افغانستان

ایمیل: SHROKabulOffice@gmail.com

در مورد نویسنده گان

احمد شاه پردلی ماستری خویش را در رشته انسان شناسی از کشور جرمنی بدست آورده است. موصوف یکی از کارشناسان میتود های تحقیق و تحلیل در سطح کشور نیز بوده و در بیشتر از یکدهه گذشته منحصیث مدرس روش های تحقیق و تحلیل و همچنان تحلیل گر مسایل سیاسی و اجتماعی افغانستان در موسسات تحقیقی داخلی و خارجی در کابل ایفای وظیفه نموده است. احمد شاه پردلی مولف کتاب های "نقش هندو ها در سیاست افغانستان" و "جامعه و فرهنگ گجر های افغانستان" نیز میباشد.

ثریا بارکزی ماستری خویش را در جامعه شناسی از هند بدست آورده و حدود ده سال تجربه تحقیق عمدتاً در ارتباط به وضعیت زندگی و حقوق زنان و دختران افغانستان دارد. در ضمن فعالیت های علمی، خانم بارکزی یکی از مدافعین مستقل حقوق زنان و دختران محروم افغانستان نیز بوده است، چنانچه به اثر سعی و تلاش موصوفه تعدادی از زنان و دختران افغان بصورت آنلاین از نعمت سواد و بحث های ادبی بهره مند میشوند.

میتودولوژی

این نظر سنجی با استفاده از روش تحقیقاتی کمی صورت گرفته است. هفت سوال اصلی و پانزده سوال فرعی از جمعاً 2025 تن از اهالی 156 ولسوالی در 16 ولایت کشور به صورت نمونه برداری شده پرسیده شده اند. سوالات به هر دو زبان دری و پشتو صورت گرفته تا پاسخ دهنده گان سوالات را درست درک نموده و جواب دقیق تری بدهند. تمام پاسخ ها میان ماه های نومبر سال 2022 و جنوری 2023 به صورت مصنون و محرم از طریق تلفون و یا فورم آن لاینی که به همین منظور ایجاد شده بود، جمع آوری گردیده اند. با در نظر داشت استندرد های علمی نظر سنجی ها، مجریان این نظر سنجی در کنار تفاوت های جغرافیایی، تنوع و سایر تفاوت های محیطی، اجتماعی و اقتصادی را در رابطه به پاسخ دهنده گان در نظر گرفته اند. به این ترتیب، تفکیک جنسیت، سن، قوم، وضعیت اشتغال، سطح درآمد و سطح سواد پاسخ دهنده گان صورت گرفته و شرح آن در گزارش مفصل این نظر سنجی درج گردیده است.

مقدمه

برای هر ملتی وضعیت خطرناکتر از آن نیست که کتله های بزرگی از مردم امید شان را نسبت به آینده از دست بدهند. یکی از یافته های کلیدی این نظر سنجی ناامیدی مردم افغانستان نسبت به آینده است. پاسخ های شاملین این نظر سنجی مبین آن است که مردم افغانستان توسط حاکمان داخلی بشمول رهبران جمهوری و فعلاً امارت اسلامی طالبان و کشور های خارجی که تحت عنوان همکاری، رفاه و ثبات وارد افغانستان شدند فریب داده شده و امیال و آرزو های آنها به باد فنا داده شده است. نتیجتاً، حالتی از سردرگمی و بی اعتمادی نسبت به تمام بازیگران عرصه سیاست افغانستان در میان مردم شکل گرفته است. با آنهم، طوری که در ذیل شرح داده شده است هنوز بخش قابل ملاحظه ای از مردم چشم به راه نسلی اند تا آنها را از تداوم فلاکت دو دهه گذشته رهایی بخشیده و افغانستان را بسوی یک آینده ای صلح آمیز، با ثبات و مرفع رهبری نمایند.

نظر سنجی حاضر در دوره بعد از سقوط جمهوریت و برگشت طالبان به قدرت قدم بزرگی در راستای جمع آوری و نشر دیدگاه های واقعی مردم افغانستان است. روزگاری بود که عمدتاً کشور های خارجی برای اهداف خویش بصورت منظم به جمع آوری نظریات مردم در باب موضوعات مختلف اقدام می نمودند و بودجه های سرشاری در این راستا هزینه می شد. اما بعد از خروج قوت های خارجی و سقوط جمهوریت انگار مردم افغانستان و سرنوشت آنها برای جهانیان ارزشی ندارد، چون در این مدت هیچ پروژه کارسازی در راستای درک وضعیت و دیدگاه مردم افغانستان خصوصاً بعد از ایجاد دوباره حاکمیت طالبان صورت نگرفته است. موسسات تحقیقی داخلی که عمدتاً وابسته به تمویل از جانب کشور های خارجی بودند بعد از سقوط جمهوریت و ختم منابع مالی هیچ اقدامی شایسته در این راستا نکرده اند. به این اساس، موسسه تحقیقاتی شمامه این افتخار را دارد که با بودجه اندک اما با سعی و تلاش بی شایبه محققین وطن دوست و مسلکی این مطالعه مهم را روی دست گرفته و به پایه اكمال رسانیدند. خلص این نظر سنجی خدمت خواننده گان محترم در ذیل ارایه میشود. گزارش مکمل نظر سنجی حاضر به دلیل محدودیت های منبع تمویل فعلاً نشر نیست، اما یافته های کلیدی این پروژه بدون کم و کاست در این خلاصه گنجانیده شده اند. این نظر سنجی قبل از تصمیم اخیر طالبان مبنی بر ممنوعیت آموزش و کار زنان صورت گرفته است، بنأ موضوع متذکره بصورت خاص در این نظر سنجی مدنظر قرار نگرفته بلکه منحيث یکی از مسئولیت های طالبان در راستای حکومت داری خوب تحت پوشش قرار گرفته است. در آخر، روند نظر سنجی و سایر تحقیقات موسسه تحقیقاتی شمامه علی الرغم تمام مشکلات بصورت منظم ادامه داشته و یافته هایش را در اختیار مردم و تمام دست اندرکاران سیاسی، اقتصادی و اجتماعی افغانستان قرار خواهد گرفت.

رییس اجرایی مرکز تحقیقاتی شمامه

داکتر بهادر خان میلارزایی

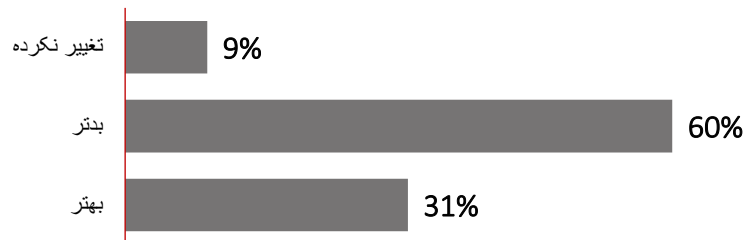
سوال شماره 1: چگونه تغییر زندگی مردم بعد از سرنگونی جمهوریت و برگشت طالبان به قدرت

بیشتر از نصف پاسخ دهنده گان شامل این نظر سنجی به این باور اند که زندگی آنها بعد از روی کار آمدن دوباره طالبان بدتر شده است. در سوالات فرعی پاسخ دهنده گان در توضیح جزئیات بدتر شدن وضعیت زندگی خویش اظهار داشتند که بزرگترین معضلات آنها به ترتیب نبود اشتغال و سقوط اقتصاد، نبود امنیت، سقوط در کمیت و کیفیت ارایه خدمات اولیه برای شهروندان و پروژه های انکشافی بوده اند. بعضی از پاسخ دهنده گان در توضیح سوال فوق به مواردی مانند تبعیض قومی و زبانی، از بین رفتن همدلی میان مردم از اقوام مختلف، ظلم و زور گویی از جانب طالبان و محکمه های صحرایی نیز اشاره کردند.

در مقابل، برگشت طالبان به قدرت برای عده ای از مردم ناگوار نبوده، بلکه باعث بهبود در زندگی آنها گردیده است. طوری که در حدود 31% از پاسخ دهنده گان اظهار داشتند که وضعیت زندگی آنها تحت حاکمیت طالبان در یکسال اخیر بهبود یافته است. در جزئیات بهبود وضعیت زندگی خویش تقریباً 60 فیصد از پاسخ دهنده گان گفتند که آنها از وضعیت امنیتی راضی هستند، اما این بخش از پاسخ دهنده گان عمدتاً ساکنین مناطق مرکزی، جنوب و شرق کشور بودند. در حالیکه پاسخ دهنده گان از شهر کابل و ولایات شمالی بیشتر از نبود امنیت و مصئونیت شاکی اند. سایر عرصه های مثبت تغییر برای این بخش از پاسخ دهنده گان به ترتیب شامل موارد آتی میشود: نبود فساد در ادارات دولتی، کاهش فساد اخلاقی، ختم زورگویی های محلی و ایجاد اشتغال.

در همین حال، بخشی از پاسخ دهنده گان اظهار داشتند که هیچ نوع تغییر ملموس خوب و یا بد در زندگی آنها بعد از برگشت طالبان به قدرت رونما نشده است. یکی از پاسخ دهنده گان در این کتگوری اظهار داشت که "سگ زرد بیدار شغال است"، همان نارسایی های که در دولت گذشته وجود داشت فعلاً در حکمروایی طالبان نیز معمول شده است، هرچند که فعلاً افراد جدیدی در حاکمیت بوده و ادعای خدمتگزاری به مردم و تطبیق شریعت را دارند.

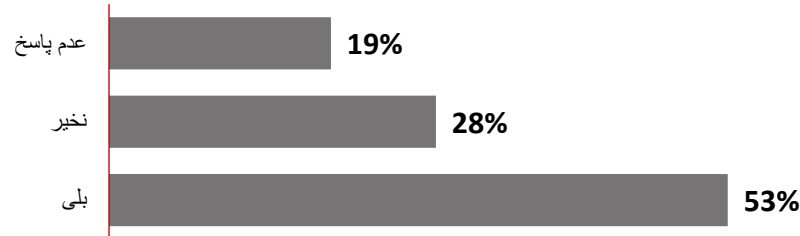
زندگی شما بعد از برگشت طالبان به قدرت چگونه تغییر کرده است؟

سوال شماره 2: مقاومت مسلحانه در برابر طالبان

اکثریت شاملین این نظر سنجی به این باور اند که طالبان به وعده های خویش عمل نکرده و بعد از برگشت به قدرت به فریب و اغوای مردم دست یازیده اند. آنها اظهار داشتند که علی الرغم خستگی مردم از جنگ های متداوم در چهار دهه گذشته، اگر نارسایی های جدی که در نوع نظام و حکومتداری طالبان وجود دارد اصلاح نشود، بهتر است که در برابر ظلم و بی عدالتی قیام کرد و نظام طالبان را سرنگون نمود. در این راستا، بخشی از افراد شامل این نظر سنجی بیان داشتند که مقاومت مسلحانه بی که فعلاً در ولایات شمالی علیه طالبان جریان دارد توسط بخشی از مردم افغانستان برای اعاده حقوق شان در برابر طالبان صورت گرفته، بنأ برحق است. در مقابل، در حدود 28 فیصد از شاملین نظر سنجی اظهار داشتند که مخالف جنگ هستند و بهتر است که افغان ها کنار بیایند و دوباره زمینه برای خون ریزی فراهم نشود.

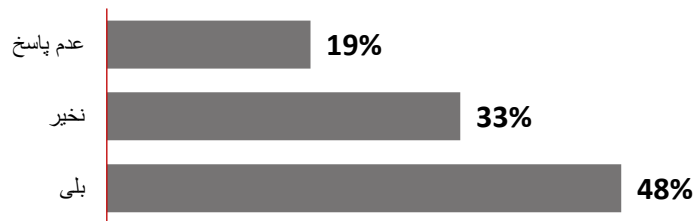
آیا با مقاومت مسلحانه در برابر طالبان موافق هستید؟

سوال شماره 3: نظریات مردم در مورد نظام جمهوری

بخش قابل ملاحظه یی از افراد شامل این نظر سنجی در ارتباط به احیای نظام جمهوری در حالت سردرگمی به سر می برند (19 فیصد). آنها در وضعیتی قرار گرفته اند که نمیدانند کدام یک از این نظام ها (امارات اسلامی طالبان در برابر جمهوریت) برای افغانستان بهتر است. با آنهم، اکثریت پاسخ دهنده گان با برگشت نظام جمهوری موافق اند، اما افراد زیادی تذکر دادند که جمهوریت با نصب دوباره افراد خاین و مفسد به درد افغانستان نمی خورد. برخلاف، جمهوریت بهتر است با افراد صادق و متعهد روی کار آید. تقریباً یک سوم پاسخ دهنده گان مخالف برگشت جمهوریت اسبق استند اما آنها در سوالات فرعی اظهار داشتند که مخالفت آنها صد در صد بخاطر حمایت از نظام طالبان نیست. دلایل متعددی را این بخش از پاسخ دهنده گان ارایه نمودند منجمله فساد، قوم بازی، تنظیم بازی و عدم تعهد در برابر نظام و مردم افغانستان.

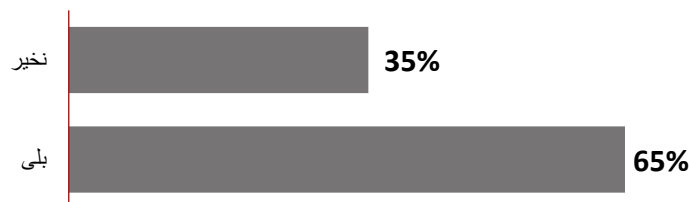
آیا با برگشت نظام جمهوری موافق هستید؟

سوال شماره 4: حضور تروریستان خارجی تحت حاکمیت طالبان

تقریباً 65% فیصد از افراد شامل این نظر سنجی اظهار داشتند که آنها از طریق رسانه ها، صفحات اجتماعی و از طریق دوستان و آشنایان شان در مورد حضور تروریستان خارجی تحت حاکمیت طالبان شنیده اند. عده یی نیز ادعا نمودند که آنها در مورد این تروریستان در ساحات سکونت شان شنیده و اقلیتی شخصاً شاهد حضور تروریستان بیرونی در محلات سکونت خویش بوده اند. هلاکت ایمن الظواهری توسط طیاره های بی پیلوت امریکایی نیز مکرراً توسط پاسخ دهنده گان مطرح گردید.

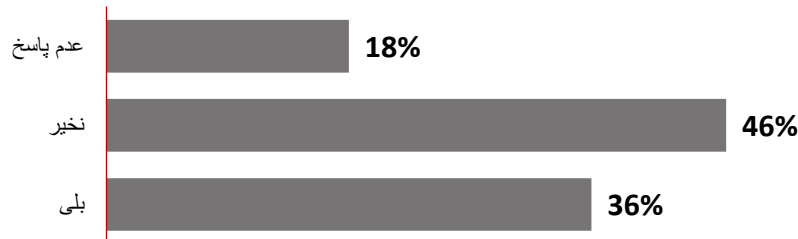
آیا در مورد حضور تروریستان خارجی در افغانستان بعد از برگشت طالبان به قدرت شنیده اید؟

سوال شماره 5: برگشت دوباره امریکا به افغانستان

سقوط جمهوریت، رهایی مردم افغانستان در برابر طالبان و جنگ بی حاصل بیست سال گذشته از دلایل عمده پاسخ منفی اکثریت افراد شامل این نظرسنجی نسبت به برگشت دوباره امریکا به افغانستان بودند. آنها به این باور اند که علی الرغم کمک های فراوان در دو دهه گذشته، سال گذشته امریکا ثابت کرد که برای مردم افغانستان متحد قابل اعتماد نیست و حتی در صورت بازگشت اش هر زمانیکه منافع اش ایجاب نماید دوباره افغانستان را رها خواهد کرد. با وجود آن، بیشتر از یک سوم پاسخ دهنده گان انگشت ملامتی را بسوی رهبران جمهوریت اسبق نشانه گرفته و با در نظر داشت کمک های اقتصادی و نظامی امریکا در گذشته خواهان برگشت امریکا به افغانستان اند. معلومات شامل دیتابیس برای این نظر سنجی نشان میدهد که اکثریت مطلق کسانی که طرفدار برگشت امریکا به افغانستان اند شامل افراد میشود که در گذشته در انجو ها و یا در بخش هایی از حکومت جمهوری وظیفه داشتند که مستقیم با امریکایی ها و نماینده گان سایر کشور های خارجی به تماس بوده و از آن نفع اقتصادی می بردند. در همین حال، تقریباً 18 فیصد پاسخ دهنده گان به این سوال پاسخ مثبت و یا منفی ندادند، بلکه اظهار بی تفاوتی نمودند. آنها اظهار داشتند که برگشت و یا عدم برگشت امریکا برای آنها تفاوتی نمی کند چون به آنها نفع و ضرری در گذشته نرسیده است.

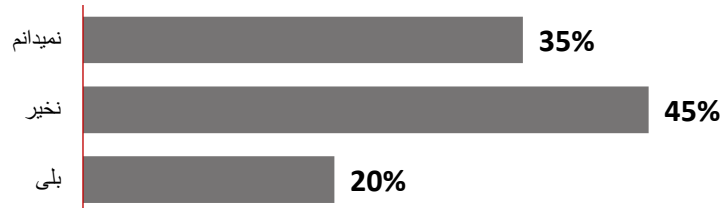
آیا با برگشت دوباره امریکا به افغانستان موافق هستید؟

سوال شماره 6: دوام نظام امارات اسلامی

علی الرغم سقوط قطعی و کامل دولت جمهوری و دستیابی طالبان به تمام ابزار و امکانات نظامی و ملکی آن، اکثریت پاسخ دهنده گان در مورد تداوم امارت طالبان مطمئن نیستند و یا پاسخ منفی دادند. آنها به عدم شناخت طالبان توسط جهان، اختلافات داخلی طالبان، مخالفت و مقاومت مردم افغانستان در شهر ها و در شمال و نارسایی های شدید طالبان در جلب رضایت و حمایت مردم اشاره نمودند. بخشی از افراد شامل نظر سنجی اظهار داشتند که طالبان یک گروه نظامی بوده، در بیست سال گذشته به مردم افغانستان آسیب های فراوان مالی، جانی و روانی رسانده و قدرت از طریق جنگ و معامله بدست آورده است، نه از طریق رای و رضایت مردم. بنأ به دلیل عدم مشروعیت داخلی تداوم امارت زیر سوال است. فقط بخش اندکی از شاملین نظر سنجی بصورت قطع اظهار داشتند که طالبان فعلاً حریف ندارند و خواه مردم خوش باشند و یا نباشند امارت اسلامی طالبان ادامه خواهد یافت.

آیا نظام امارت اسلامی دوام می آورد؟

سوال شماره 7: امیدواری نسبت به آینده افغانستان

امیدواری نسبت به آینده شاید در بیست سال گذشته به این اندازه بد بینانه نبوده باشد، چون اکثریت مطلق شاملین این نظر سنجی اظهار داشتند که آنها امیدی به بهبود وضعیت و آینده خویش ندارند. آنها بیان نمودند که قبل از سقوط جمهوریت دهل صلح، آرامش و پیشرفت زده میشد و طالبان نیز به زعم خویش به مردم وعده زندگی آرام و مرفع میدادند و مدام به مردم گوشزد می کردند که آنها تغییر کرده اند و جز رضای الله و مردم چیزی دیگری در ذهن ندارند. اما بیشتر از یکسال بعد از حاکمیت طالبان وضعیت زندگی به تدریج رو به خرابی نهاده و هیچ مسوولی برای تلاش در جهت ایجاد یک کشور با ثبات و مرفع وجود ندارد. آنها اظهار داشتند که طالبان به تدریج در همان مسیری حرکت میکنند که حاکمان جمهوری رفته اند و حتی بیشتر از رهبران دوره جمهوریت در مسیر فساد، تبعیض، ظلم و خدمتگذاری به کشور های خارجی در حرکت اند. شاملین نظر سنجی که اظهار امیدواری نسبت به آینده نمودند عمدتاً دیدگاه شان به "توکل بخدا" خلاصه میشود.

آیا نسبت به آینده افغانستان امیدوار هستید؟

